

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:

EDINOST

206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenarodnih člankov in dopisov se ne vrača.

V julijski krajini še teče kri

Tako se glasi naslov članka, ki je bil priobčen v listu "Mladina", glasilo Zveze Mladine Slovenije. Članek opisuje dogodke, ki so se vršili z strani civilne policije, katera kakor razvidno izvaja podporo zavezniških okupacijskih oblasti v Trstu in Julijski Krajini.

Ti zločini so bili izvršeni v Skednju. Demokratično antifašistično ljudstvo Julijske Krajine je na te zločine seveda odgovorilo z masovnimi demonstracijami in tudi splošno stavko.

Mar ni značilno zabeležiti dejstvo, da zavezniška vojna uprava ni posegla v te dogodke sicer na demokratičen način, katerega se toliko krat naglašja v posameznih izjavah zavezniških voditeljev. Prvič nikakor ne more biti demokratičen način dovoliti posameznim elementom civilne policije, še posebej z fašističnimi nazori elementom, da izvajajo teror in nasilje nad civilnim ljudstvom. Drugič še manj je demokratično razpustiti ljudske odbore, katere si je ljudstvo samo izvolilo in postavilo, da delajo red. Tem odborom je ljudstvo poverilo in jih pooblastilo, da delajo v njegovih interesih. Kljub tem dejstvom in kljub dejstvu, da se je ljudstvo Trsta in Julijske Krajine borilo na strani zaveznikov ter žrtvovalo nič manj kakor 42.000 svojih sinov in hčera, v Julijski Krajini še teče kri.

Z svojim ponašanjem in dovoljenjem civilni policiji, da izvršuje drzne zločine, zavezniška vojna oblast ni in ne more doseči simpatij ljudstva, temveč obsodbo.

Z terorjem in nasiljem se ne delijo meje. Z terorjem in nasiljem se ne nasičuje ljudstva, ki hrepeni po svobodi in pravici. Z terorjem in nasiljem se ne deli "demokracija". Z terorjem in nasiljem ni mogoče zatreti naroda in njegove pravice.

Vsa poštena in demokratična javnost zahteva poravnane meje med Jugoslavijo in Italijo v prid Jugoslaviji. To je, da se priključi Trst in Julijsko Krajino kot sedmo federalno enoto k Federativni Ljudski Republiki Jugoslaviji. To zahteva vsled pravične rešitve tega vprašanja in vsled določb, ki jih v narodnih ozirih določa Atlantski čarter. In naposled to zahteva demokratična in svobodoljubna javnost vsled dejstva, ker se zaveda, da je taka rešitev edina rešitev v duhu načel zgraditve trajnega in pravičnega mira.

Tej zahtevi se odločno pridružujemo tudi mi in zahtevamo od Sveta vnanjih ministrov sedaj na zasedanju na konferenci v Parizu, da se upošteva pravične zahteve vlade Federativne Ljudske Republike Jugoslavije. Toda enako obsojamo teror in nasilje z strani civilne policije v okupiranih conah pod zavezniško oblastjo. Odločno zahtevamo, da se preneha z izvajanjem terorja kot način za zatiranje ljudske želje po priključitvi k Jugoslaviji.

Tujega nočemo, a Trst, ki je naš, ne damo... to je rekel naš ljubljeni maršal Tito in to smo rekli mi vsi!

Trst — Te značilne besede, ki jih je v enem svojem govoru izrekel maršal Tito, se ponavljajo danes vse povsod v Jugoslaviji in tudi na zunaj Jugoslaviji. Te besede izgovarjajo vsi pravi rodoljubi in demokrati v svetu vedo, da so izraz pravice, so izraz tistega svobodoljublja, ki ga nad vse ceni vsak svobodoljubni narod ne samo v dne, ko se rešujejo številna mednarodna vprašanja z svrhu, da se odvrne in onemogoči nadaljnje prelivanje krvi, nadaljnje prizadevanje krivice kateremu koli narodu — temveč so izraz narodne zgodovine in njegove usode. In naposled te besede izgovarjajo vsi oni pošteni elementi, ki se zavedajo, da kakršna koli drugačna rešitev z ozirom na priključitev Trsta in Julijske krajine k Jugoslaviji, ne vodi v smeri začrtanih načel k zgraditvi trajnega in pravičnega mira na tem delu Srednjeevropskih držav in Balkanu v splošnem.

Po slovenskem Primorju in Istri, še teče kri. Več kot preveč je dokazov o brutalnem in terorističnem postopanju civilne in zavezniške policije nad civilnim prebivalstvom v okupiranih conah po zavezniških. Umori, pretepanja in zapostavljanje, je na dnevnem redu. Izvršujejo se drzni vpadi v javna poslopja in razbija javna ljudska zborovanja. Civilna policija besni z terorjem.

V vasi Ravno, na meji Julijske krajine in slovenske Benečije, je prišla dne 6. t. m. civilna policija in obkolila šolo. Potem je v silo vdrila v poslopje in v razredih z sten umaknila sliko maršala Tita, odvzela otrokom risanje, ki je predstavljalo partizane z čepicami in petokrako zvezdo. Zatem je vdrila v stanovanje učitelja, kjer je izvršila racijo za slovenske knjige in druge spise. Zadnje časa je zabeleženo več takih vpadov civilne policije v šolska poslopja.

42.000 padlih borcev Trsta in Julijske krajine, zahteva pravično rešitev. To zahtevajo skupni interesi zaveznikov v borbi proti fašističnemu osišču, v kateri je Jugoslavija prispevala več kot katera druga država. To zahtevajo načela Atlantskega čarterja. To zahteva graditev trajnega in pravičnega mira, za katerega so se borili vsi svobodoljubni in demokratični narodi v svetu.

Tej zahtevi se pridružujemo tudi mi z obznanjenimi protiterorističnim spletkam na račun jugoslovanske zemlje! Odločno in energično obsojamo delo civilne policije ter zahtevamo od odgovornih oblasti, da se preneha z terorjem in nasiljem nad miroljubnimi prebivalci okupirane Julijske krajine in Trstu, a upošteva njihove narodne želje.

(Nadaljevanje in konec)

POROČILO PODPRESEDNIKA
EDVARDA KARDELJA NA
SKUPNI SEJI OBEH ZBORNIK
LJUDSKE SKUPŠČINE FLRI.

Ako upoštevamo sredstva, ki so nam na razpolago, lahko rečemo, da so ti trije rezultati zadovoljivi.

Najvažnejši delež pri obnovi industrije ima delavski razred. Z nevidnim poletom in poštvalnostjo mu je uspelo obnoviti in usposobiti podjetje za podjetjem. Ti napor delavskega razreda se sedaj še bolj sistematično kaže na delu prvomajskih tekmovalnosti. Uspelo nam je torej, da vzamemo industrijsko proizvodnjo v svoje roke, da ustvarimo pogoje za industrijsko proizvodnjo na tekočem traku, ako bomo industriji v polni meri zagotovili surovine. Mislim, da bomo z ureditvijo naše zunanje trgovine tudi to nalogo uspešno rešili.

Naše rudnike smo ob osvoboditvi dobili v obupnem stanju. Večina rudnikov je bila porušena ali onesposobljena za delo. Tako so n. pr. samo poškodbe v rudnikih premoga znašale nad 60%, proizvodnja v prvih mesecih pa je znašala komaj 16% povprečne predvojne proizvodnje, vendar pa je bila obnovljena pomenila zagotovitev surovin zlasti težki industriji in zagotovitev pogonskih sredstev za vso industrijo in promet. Zaradi tega si je vlada z vsemi silami prizadevala, da se rudniki čim prej obnovijo in da se njihova proizvodnja poviša.

Takoj po osvoboditvi se je ob delovanju vojske in civilnega prebivalstva pričelo obnavljanje rudnikov. Prvi največji napor je bil posvečen obnovi premogovnikov. V delovnem naporu tekmovali so proizvozniki premoga v zadnjem času povišala na 90% predvojne proizvodnje. Čeprav smo dosegli lep uspeh v povišanju proizvodnje, vendar pri nas še vedno vlada veliko pomanjkanje kuriva, ker se v glavnem proizvajajo lignit in premog majhnih kalorij.

V rudnikih železa poškodbe niso bile nič manjše. Prav tako so bile razrušene Siemenske Martine visoke peči. Kljub tem pomanjkljivostim in težavam je uspelo v veliki meri obnoviti našo jeklarsko proizvodnjo. V nadaljnjem izboljševanju naše črne metalurgije je še vedno resna ovira pomanjkanje koksa.

Poleg tega nam je uspelo, da obnovimo več rudnikov bakra, svinca, antimona in žvepla. Proizvodnja nafte je bila pred vojno brezpomembna. Danes je pomemben činitelj. Čeprav so bile naprave, kakor tudi rafinerije, zelo poškodovane, nam je vendar uspelo, da sedanja proizvodnja že skoraj dosegla normalno stanje, pri čemer je treba upoštevati sredstva, s katerimi danes razpolagamo.

Na področju rudarstva se bolj kakor kjer koli borimo s pomanjkanjem strokovnjakov. Podvzeli smo odločne korake za povzdigo strokovnega kadra.

V POLJEDELSTVU

Da bi se zagotovili kruh delovnemu ljudstvu, vojski in mestom v splošno, se je našemu kmetijstvu postavila naloga hitrega pomisleka in zaboljšanja proizvodnje. Da bi kmetijstvo lahko izpolnilo te naloge in da bi se ustvarili pogoji za njegovo nadaljnjo povzdigo, bi bila potrebna vrsta odločnih ukrepov. Naši kmetje po večini razumejo vso resnost sedanjih izrednih razmer in dajejo veliko podporo naporom vlade.

Agrarna reforma se učinkovito izvaja. Kolonistom, katerim je bila dodeljena zemlja, zlasti v Vojvodini in Slavoniji, ter agrarnim interesom v drugih krajih nudi država preko strojnih postaj in z dodeljevanjem semenja pomoč, tako da bi jim omogočila posejati in obdelati dodeljeno jim zemljo. Zaključene so priprave, da bodo letos spomladi preorali 4 milijone 500 tisoč ha zemlje.

V PROMETU

S pravočasno rešitvijo vprašanja prometa se ni samo povečala obnova naše dežele, ampak tudi prehrana našega prebivalstva v teku zime. Naša vlada je reševala to vprašanje s hitro obnovo železniškega prometa in uvajanjem avtomobilskega prometa.

Ob osvoboditvi je bilo poškodovanih nad polovico železniških prog in skoraj prav toliko mostov, že do konca leta 1945. nam je uspelo popraviti 82% prog in 67% dolžine mostov. Ta obnova je bila izvršena z našimi lastnimi sredstvi.

V zadnjem času smo se približali predvojni višini tovrstnega prometa in z izjemno nekaterih sektorjev je celokupno naše železniško omrežje že povezano. Razume se, da je treba dodati, da je ta obnova železniškega omrežja začasna, pri kateri ne moremo

dolgo ostati, in bo zato prometno vprašanje vsekakor še dolgo časa zahtevalo od nas največjih naporov.

V TRGOVINI IN PRESKRBI

V sektorju trgovine in preskrbe smo pričeli delati v izredno težkih okoliščinah. Surovin in izgotovljenega blaga nismo imeli ali pa le v majhnih količinah. Vlada je valutna zmeda. Porušene prometne zveze so preprečevale

vsako pravilno razdelitev. Naša vlada je takoj podvzela ukrepe, da zaščiti prebivalstvo pred špekulacijami in črničarstvom in ustvari trgovski aparat, ki bi bil sposoben, da ustreza novemu gospodarskemu stanju.

Zaradi tega se je v sektorju trgovine šlo naprej v smeri izdajanja novih ukrepov za vzpostavitev reda v trgovini, za vzpostavitev evidence in za čim hitrejšo

razdelitev dobrin delovnim slojem. Uredba o načrtni razdelitvi dobrin je bila eno izmed važnih sredstev v tem smislu. Po tej uredbi so postavljeni najvažnejši proizvodi prehrane pod režim načrtnega razdeljevanja ter so ustvarjene norme tako za razdeljevanje blaga med republike, kakor za razdeljevanje med kategorije potrošnikov, pri čemer se upošteva njihovo delo pri obnovi dežele.

Država je prevzela naše trgovino z najvažnejšimi kmetijskimi proizvodi za prehrano in industrijo in velik del uvozne-izvozne trgovine, izmed notranje trgovine pa trgovino na debelo z racionalnimi predmeti oziroma predmeti pod načrtno kontrolo. Ustvarjen je bil sistem državnih podjetij in Narodnih magazinov kot mehanizem za razdeljevanje v tem sektorju.

Z našim mehanizmom razdelitve nam je uspelo rešiti naše ljudske množice pred neposredno lakoto. Toda treba je priznati, da je naš razdelilni aparat še vedno počasen in birokratičen in da bo potrebno podvzeti nove ukrepe, da bi se njegovo delovanje zboljšalo. Poleg tega je treba dodati, da nam je pozitivne rezultate pri preskrbi v veliki meri omogočila pomoč UNRRA-e. Stanje v naši deželi je še vedno tako, da nam je pomoč UNRRA-e tudi še naprej nujno potrebna. Brez UNRRA-ine pomoči bi se morali boriti z lakoto. Dohodki, ki pritekajo od UNRRA-inega blaga, gredo zopet za obnovo našega razrušenega gospodarstva. Tudi to nam olajšuje pospešene obnove.

Razume se, da smo z vsem tem naredili tako rekoč šele prvi korak. Naše ljudske množice še vedno živijo težko, še vedno so na robu lakote. Naša industrija je bila vedno slaba, sedaj pa, ko je bila samo deloma obnovljena, pa še posebej krije samo del naših potreb. Zaradi tega nimamo razloga, da smo zadovoljni nad doseganimi rezultati. Vendar je treba upoštevati, da se z istimi težkimi borijo vse evropske države, zlasti pa one, ki so bile pod hitlerjevsko zasedbo. Ako gledamo naše uspehe s tega stališča, tedaj bomo šele v polni meri razumeli njihov pomen.

Zelo resno pomoč pri obnovi našega gospodarstva je bila za nas trgovinska pogodba s Sovjetsko zvezo. Ta pogodba je bila za nas toliko dragocenejša, ker je bila sklenjena v času, ko nam je v gospodarskem pogledu šlo najtežje. Vlada si sedaj prizadeva, da tudi z drugimi državami uredi svoje gospodarske odnose. Zlasti pričakujemo, da bodo izredno plodni naši trgovinski stiki s Čehoslovasko in Poljsko. Obisk predsednika vlade tovariša Tita na Poljskem in na Čehoslovaskem bo brez dvoma v vsakem pogledu utrdil prijateljsko sodelovanje z bratskimi republikama na vseh področjih (burno ploskanje). Ker bo skupščina še imela priliko o tem dogodku posebej razpravljati, ne bom sedaj zašel v podrobnosti. Prav te dni se mudi tudi v Londonu naša trgovinska delegacija v trgovinskih pogajanjih z vlado Velike Britanije. Upamo, da bo dosežen sporazum v številnih vprašanjih. Z Združenimi državami Severne Amerike so naši gospodarski razgovori nekoliko zaostali. Vzroki so, kakor izgleda, v nekih nesporazumih popolnoma formalnega značaja, ki bodo, o tem sem prepričan, odstranjeni.

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje)
GORIŠKO-GRADIŠČANSKA
POKRAJINA

Kakor smo že omenili, so podatki za Goriško-Gradiščansko in za anektirani del Kranjske (politični okraj Postojna in za sodni okraj Idrija) po ljudskem štetju iz leta 1910, kakor tudi po prvem italijanskem štetju iz leta 1921 precej resnični ter točni, tako da si lahko po njih ustvarimo do neke mere pravilno sliko prave narodnostne strukture v tej pokrajini. Žal, v avstrijskem ljudskem štetju ne razlikujemo Furlanov od Italijanov. V tem pogledu nam lahko povsem dobro služijo podatki italijanskega ljudskega štetja iz leta 1921.

Goriško-gradiščanska pokrajina je na tej strani etnične meje kompaktno slovenska, kakor je razvidno iz avstrijskega ljudskega štetja iz leta 1910 in prav tako iz italijanskega ljudskega štetja leta 1921. V nji ni nobenih tujezračnih otkov in na tem področju niš razkropljeni pripadniki drugih narodnosti. Osemlje je strogostno slovensko. Edina izjema je Gorica, kjer razen Slovencev, ki jih je najmanj polovica prebivalstva, živijo tudi Italijani in Furlani.

Pripadnike drugih narodnosti, predvsem Furlane, najdemo v nekdanji Goriško-Gradiščanski samo na zahodni strani etnične mejne črte.

Na ozemlju, ki je bilo po prvi svetovni priključeno Italiji, so leta 1921 nasteli le 50.573 Furlanov, ki so bili vsi na področju prejšnje Goriško-gradiščanske pokrajine. Zdal jih živi največ v goriški občini, ki razen prejšnjega ozemlja obsega tudi občine Ločnik, Podgora, Solkan, Štandrev, St. Peter in Vrtojbo. Izmed vsega prebivalstva tako povečane občine (42.260) je bilo po italijanskem štetju 1921 leta, 17.133 s slovenskim, 14.798 z italijanskim in 9.474 s furlanskim občevalnim jezikom.

Na področju stare Gorice se je po tem štetju posluževalo slovenske 6.141, italijanske 14.190 in furlanske 6.983 prebivalcev. Ti podatki nikakor ne morejo biti zanesljivi, ker je bilo že po zadnjem avstrijskem ljudskem štetju razmerje fovev drugačno, namreč 10.868 Slovencev proti 14.812 Italijanov in Furlanov ali več kakor 2:3, medtem ko je po italijanskem ljudskem štetju znašalo razmerje samo 2:7, kar pomeni manj kakor 1:3. Pri tem pa moramo še pripomniti, da tudi avstrijsko štetje iz leta 1910 ni bilo za Gorico povsem točno, ker je bila občinska uprava v italijanskih rokah in se kaže pri vseh podatkih samovoljnost italijanskih uradnikov, ki so te podatke zbiral, prav tako kakor v Trstu in v raznih drugih krajih na zahodni obali Istre pod italijansko upravo. Ne bomo se zmotili, ako rečemo, da je v Gorici pred vojno obstajala pariteta med slovenskim in italijanskim ter furlanskim prebivalstvom na drugi strani.

Zanarodnostno strukturo Gorice je pomembno dejstvo, da so na področju povečane Gorice leta 1931 nasteli 13.000 prebivalcev, ki so se rodili v starih pokrajinskih Italije, tako, da je bila polovica, če ne celo več, Italijanov in Furlanov "regnicola".

V goriški pokrajini so štiri obsejne občine, v katerih imajo večino Furlani, kjer pa živi tudi slovensko ljudstvo: Dolenje (zdaj priključeno Kozbanu), Kopriva, Krmin (zdaj povečan z občina Bračcan in Medejan) in Zagrag. V teh občinah živi 18.836 Slovencev, 17.344 Italijanov in 28.002 Furlana.

Razen tega so v goriški pokrajini še štiri občine, kjer ima večino furlansko prebivalstvo, in sicer: Fara, Marjan (priključen h Koronji), Gradišče in Romans, ki so imele po štetju iz leta 1921 skupaj 12.545 prebivalcev, in sicer 45 s slovenskim, 1795 z italijanskim in 10.669 s furlanskim občevalnim jezikom.

Ostale goriško-gradiščanske občine s furlanskim občevalnim jezikom so bile v zadnjih letih sestavni del videnske pokrajine. Po

teritorialni razdelitvi iz leta 1940 so to občine Ajel (priključena Ivanjici), Čamplug (skupaj s Tapoljanom), Čopris-Viskom, Červinjan (povečan z občina Vila Vicentina in Pertole), Sveti Vid na Teru in Višk s skupaj 27.512 prebivalci, med njimi 15.749 s furlanskim občevalnim jezikom.

Tudi v jezikovno mešanih občinah Beneške Slovenije, to je v občinah Fojda, Gorjani (zdaj del občine Artin), Neme, Praprotno, Sv. Peter, Tajpana in Torjan, kjer živi 11.527 Slovencev, so med ostalimi prebivalci v ogromni večini Furlani, tako da se ne bomo zmotili, ako bomo njihovo število ocenili na okrog 13.000. Italijanska uradna statistika namreč ni navedla za ostale pokrajine podatkov o uporabi furlanskega jezika niti pri ljudskem štetju leta 1921.

Drugačno jezikovno strukturo je imelo po štetju leta 1921 področje, ki se razprostira južno od Zagraja med levim bregom Soče in kraškimi obronki na vzhodu. Pomembno je za to področje, ki je bilo ob koncu vojne del tržaške pokrajine, da je v njem sorazmerno malo Furlanov. V tem traktu, ki ga pogosto imenujejo "teritorij", živijo tako imenovani Bizjaki, ki so govorili in delno še govorijo narečje, nekakšno mešanico beneškega narečja in furlanskega jezika. Zdal to narečje izumira, ker ga od juga potiska tržaško narečje, od severa pa furlanski jezik. Ta pojav še bolj po-

spešuje močan pritok delavcev v tržaške tovarne.

TRST

Število Slovencev v Trstu po podatkih ljudskega štetja iz leta 1910 je očitno prenizko. Toda tudi ti metodični uradni podatki so poučni iz več razlogov. Iz njih je razvidno, da je zunanji pas tržaške občine, tako imenovana zgoranja okolica, skoraj povsem slovenska (88,8% Slovencev proti komaj 6% Italijanov) tako da italijanski element Trsta sploh ne meji neposredno na glavno italijanskega naroda na oni strani obsejne črte. Nasprotno: tržaška občina meji na čisto slovensko področje, in sicer ne le proti kopnemu, temveč tudi na morski obali, zakaj na severu se slovenska obala vleče celo do Števana na Timavi, med tem ko je obala na jugu proti Miljan pri Zavljah naseljena s Slovenci. Toda slovenskega značaja nima le široki zunanji pas, temveč tudi notranji obroč, ki zavzema vse obronke in doline od Miramara od ustja Rosandere. Uradna statistika navaja za to področje 48% Slovanov proti 31,8% Italijanov, dejansko razmerje pa je še mnogo bolj ugodno za Slovence. Samo ožje močno naseljeno mesto središče ima italijansko večino (59,5% Italijanov proti 14% Slovencev) kar je povsem v skladu z razvojem samega mesta.

(Nadaljevanje prihodnjici)

Uspehi tekmovalja v novi Jugoslaviji

MARIBORSKI TEKSTILCI NE-UMORNO DELAJO

Mariborski tekstilni delavci in nameščenci neumorno tekmujejo. — Tovarna "Rotex" je dvignila svojo produkcijo od januarja na februar za 15,2 procenta. Tovarna "Jugotekstil" je v istem času povečala proizvodnjo za 3,2 procenta. Tovarna "Jugosvila" je v februarju dvignila proizvodnjo za 20,8%. Tovarne so tekmovalne tudi v čim uspešnejši porabi materiala. Tako je tovarna "Rotex" znižala odpadke za 1,42% "Jugosvila" za 1,42%, "Jugotekstil" pa za 0,05%. Tovarna "Jugotekstil" je stavila v pogon 5 novih strojev. V izboljšanje načina dela so se posebno izkazali Orgulan Ana, navijalka, ki je zvišala proizvodnjo za 20%, Golčman Tevrezija, tkalka, ki je zvišala produkcijo za 16,5% Vidovič Jožica, ki je presegla normo za 12,84%, Križanec Jožica, ki je prekoračila normo za 15%, in novinka Novakovič Ela, ki je pokazala posebno sposobnost v navijalnici in ki po preteku 3 mesecev obvlada že več strojev. V februarju so tekstilci delali za obnovo 2 uri tedensko in izvršili 3421 in pol ure, za KPS pa 3642 ur. (Tanjug)

PRVI USPEHI TEKMOVANJA V KURILNICI V MARIBORU

V kurilnici državnih železnic v Mariboru se vrši veliko tekmovalnje vseh delovnih skupin. Nekateri skupine so do 10. marca povečale svojo proizvodnjo skoro za 50%. Kotlarska skupina je izvršila v enem dnevu 115 protovoljnih ur in tako povečala storitev za 49,5%. Strugarji so napravili 65 protovoljnih ur, med njimi sta se zlasti odlikovala delavca, ki sta izvršila v petih urah delo, za katero so prej potrebovali dva dni. Prav tako tekmujejo delavci pri armaturji, pri zavorah, orodjarji, varilci in mizarji. Zahodna kurilnica je v kratkem času zbrala 160 kg stare medenine, skupina pomožnega vlaka pa 130 kg medenine.

SKLEPANJE POGODB ZA PRIDELOVANJE SONČNIC

V Vojvodini, zlasti v Bački, sklepajo številni pridelovalci pogodbe za pridelovanje sončnic in pričakovati moremo, da bo določeni pridelovalni načrt presežen. V Novem Sadu so bile doslej sklenjene pogodbe za 98% določenega zemljišča, v Svetozar Miletiću za 90%, v Stari Moravici za 80%, v

Starem Bečuju, kjer je največja površina v Bački z 2250 orali, pa so sklenjene pogodbe za skoraj vso določeno površino. V Banatu in Sremu je odziv pridelovalcev nekoliko slabši, ker so zemljišča še pod vodo.

MLADINA PRI GRADNJI DVOJNEGA TIRA V DEMIR KAPIJI

Na glavni seji odbora mladine za Makedonijo so poleg ostalega sklenili, da bodo ustanovili delovno brigado, ki bo pomagala pri delu za ugraditve drugega tira, ki bo vezal Skoplje z Djevdjelijo. V Udovu so sestavili prvo makedonsko delovno brigado. Ta brigada se sestoji iz treh bataljonov: gostivarsko-debarskega, bitoljsko-štipskega in velebitskega. Nad 350 mladincev iz vseh krajev Ljudske republike Makedonije prostovoljno dela pri gradnji te proge, ki bo velikega pomena za normalen promet v južnem delu Makedonije.

DO 1. MAJA BO LIŠKA PROGA ZOPET POPRAVLJENA

Delavci, nameščenci in tehnični strokovnjaki, ki obnavljajo liško progo, so si postavili nalogo, da jo bodo v teku prvomajskega tekmovalja popolnoma popravili. Z marljivim delom na vseh odsekih proge je delavcem uspelo, da bo do 1. maja proga že sposobna za promet. Najvažnejši objekt liške železnice je čukovski viadukt pri Plavnu, ki je bil porušen leta 1943. Ta viadukt je največji v vsej Jugoslaviji. Z delom so pričeli že marca lanskega leta in te dni je bilo končano betoniranje obokov. Delavci so pozdravili ta uspeh in vzklkali maršalu Titu. Veseli, da so izpolnili svojo obljubo, dano domovini. Po končanem delu na viaduktu je odbor za Dalmacijo priredil zakusko, pri kateri so bili navzoči minister za promet, zastopniki ljudskih oblasti in množičnih protifašističnih organizacij. Delavci so ob tej priliki svečano obljubili, da bodo še bolj intenzivno in pošteno delali za obnovo. S slavnosti so poslali pozdravno brzojavko ministru za delo pri Zvezni vladi Vicku Krstuloviću. (Tanjug)

DELO TRAKTORSKIH BRIGAD V VALJEVSKEM OKROŽJU

Prvi dve traktorski brigadi iz valjevske strojno-traktorske postaje sta odšli v kolubarsko-posavski okraj, da začnejo orati. Doslej je bilo pripravljeno okrog 400 ha zemlje za oranje s trak-

torji, toda, ker zanimanje za oranje s traktorji narašča, bo površina večja. — Z ostalimi traktorji orjejo v valjevskem okraju in delo vzbuja veliko zanimanje pri kmetih v okoliških vaseh, ki zahtevajo, da bi prišli tudi k njim orati s traktorji.

PRVA KMETIJSKA ZADRUGA ZA OBDELOVANJE POLJA V KRUSEVSKEM OKROŽJU

Veleposestniku v Ražnu so pri agrarni reformi odvzeli 126 ha, k temu pride še 200 ha zemlje, ki so jo prebivalci okoliških vasi obdelovali kot dnevničarji in so jo sedaj dobili v svojo last. Sedaj so ustanovili svojo zadrugo, v katero se je vpisalo 29 članov, od tega jih je 20 iz vasi Čubura in Ražna, 6 iz Bosona in trije iz Varšve. Novo ustanovljena zadruga ima 29 ha. Zadrugniki so pričeli z delom na polju.

PRVA KMETIJSKA DELOVNA ZADRUGA V VZHODNI BOSNI

Kmetje iz vasi Gornji in Donji Burvik ter Vitanovići so sklenili, da bodo osnovali kmetijsko delovno zadrugo. Člani zadruge so se pisмено obvezali, da bodo vse svoje imetje z inventarjem presneli v zadrugo. Na seji so razpravljali tudi glede čistega dobička. Sklenili so, da bodo 75% dobička razdelili med zadrugarje, 15 odstotkov pa bodo dali za rezervni fond, 5% za nakup inventarja in 5% za druge namene. Ta zadruga je prvo skupno possestvo na zadrugi osnovi v vzhodni Bosni in kaže, da se ljudstvo zaveda da je mogoče samo na ta način doseči boljše in lepše življenje. (Tanjug)

Oči mi se zrosijo in omrazi v srce

Že od pomtveka naše slovanske zemlje so bile vedno podvržene enemu ali pa drugemu neprijatelju. Največji neprijatelji so bili na severo zahodu. Kar se tiče Avstro-Ogrske monarhije pod katero smo mi Slovenci pripadali več stoletij, tudi ni bilo najbolj v redu. Proti Slovincem niso postopali tako kruto kot madžarsko krona proti našim bratom Hrvatoma. Ne zato, da bi nam bili toliko dobri, ali delovali so na umetnejši način.

Od približno sedemdeset tisoč kvadratnih kilometrov ozemlje, kateri je pripadal Slovincem, ga danes ostaja okrog pet in dvajset tisoč kvadratnih kilometrov. Da se je toliko skrcilo je zasloga nemških šol, katere so uvedli po štajerskem, Koroškem, Primorskem in tudi na Kranjskem.

Uvedene so bile nemške šole, po dve ali tri ure na teden, kakor je bilo prilika nanesla. Na ta način so se zatirali naši bratje po Koroškem in štajerskem v istem času je bilo pa polno tega strupa tudi po naši Sloveniji ali Kranjski, kot se je imenovala dežela katere glavno mesto je Ljubljana. Kot sedaj, so se vedno našli domači izrodki kateri so sedeli na dobro plačanih položajih, da so tujcu pomagali zatirati svoje brate in sestre in se še temu radovali. Vemo kako so bili vedno zatirani in preganjani pravi rodoljubi kot je bil Ivan Cankar, Simon Gregorčič in še več drugih.

Z isto vneto so opravljali to svoje delo po Hrvaški. Po najplodnejši zemlji so se naseljevali nemški izrodki pod komando svojih baronov. Niso pa tudi zaostajali v naši Primorski. Že v devetnajstem stoletju je bila odtrgana Slovenska Benetija in to se ponavlja vse do današnjega dne brez vsakega spoštovanja do naš Slovanov. Ali naše geslo je: Tujega nočemo, našega ne damo!

Nam je vsem dobro poznano, da je italijanski fašizem danes sam po sebi brez moči. On je strt moralno in materijalno. Ker pa je podpiran po "naših" zaveznikih Vel. Britanije in Amerike, danes še dobro obstoja in znova vzdiguje svojo odurno glavo. Ne vem kakšna je to organizacija, ampak vem, da se imenuje "demokratski fašizem". Da, kar tako odprto se povezuje "demokracija" z fašizmom. Koliko je demokracije v fašizmu vprašajmo naše brate in domovini. Ali Ruze, Ukrajince, Poljake, ali pa tudi same Italijane v Trstu. S to prevrajljivo demokracijo skušajo kako bi dobili narod Italije in tudi Jugoslavije na svojo stran brez vsake sramote in spoštovanja do naroda samega.

Z britikimi iskušnjami narod po Primorskih pokrajinah zavestno in brez strahu izraža svoje misli in prepričanja, kaj so in kaj hočejo. Vseled tega maramo imeti tudi mi spoštovanje akoravno se nahajamo v tujini. Saj so to naši bratje in sestre.

Ko gledam sliko katere je posneta za časa demonstracij v Trstu v tej priljeni coni, čutim globoko spoštovanje do demonstrantov s katerimi policija, ki je bila uspostavljena po zveznikih, tako kruto postopa. Oči se mi zrosijo in omrazi srce, ko gledam sliko, kako kruto nastopajo, kar štirje plačanci ničvredni "zavezniki" policiji proti mlađoletni neoboroženi deklici s pendreki, katere se jim izvija iz njihovih zverinskih rok. Istotako na drugi sliki zopet proti neoboroženemu moške-mu, kar pet in še več mu grejo deliti svojo kulturo s policijskimi krepceli. To sliko je priobčil oziroma slike, je priobčil tudi "Toronto Daily Star", seveda je imenoval, te naše ljudi, na svoji zemlji "agente". Glas te deklice, kakor tudi glas tega moškega in še tisoče in tisoče njih, je tudi naš glas, glas vseh Slovincem. Njen glas je bil "Hočemo Tita — Trst je naš", ali pa, "Mi se hočemo priključiti naši F.L.R. Jugoslaviji, za kar njihova srca in naša želja težijo nad 25 let. Kar se je z njo godilo vsled tega prepričanja bi se ne smelo videti niti v afriški džungli v dvajsetem stoletju.

In to, dragi brate se godi s pomočjo naših zavezniških oblasti, katere so okupirale to cono, z pomočjo Andersovih fašistov in Karadžorževićevih ostankov, kateri so pobegnili ter zakrivajo svoje zločine katere so storili in ponovno gledajo kako bi jih še obnavljali.

Pred tremi leti in pol sem postal v Windsor z železnico. Pred mano je sedel vojak z tremi znaki na rokavu. Govoril je o nekakšni policiji z rudečimi kapicami, kako, da so ti brzi tudi na naše kanadske vojske. Iz njegovega govora sem spoznal, da je ta vojak že prišel nazaj čez ocean.

To so policaji Vel. Britanije, kateri se danes v skupinah nahajajo na naši okupirani slovenski zemlji. To so tisti z rudečimi kapicami ki delajo nasilje in teror nad našimi brati, kateri bi se radi rešili sužnosti in nasilja pred pristiskom rudečih kapic.

Čeravno smo v Kanadi že dvajset let in nekateri že več, vendar nam slovenska nota še vedno stoji v glavi. Večkrat se sliši tudi pesem "Slovenec sem, Slovenec sem, tako je mati djala, ko me je dete pestovala". Čimveč bomo zahajali skupaj in sodelovali skupaj temvečji bodo naši sočutji tukaj v tujini za domovino od koder smo priromali. Tako tudi naši podjarmljeni bratje in sestre težijo, da se priključijo tam kamor spadajo to je F.L.R. Jugoslaviji.

"Rudeče kapice imamo tudi tukaj v Kanadi, kakor jih jaz imenujem, ali oni nimajo rudečih kapic, čeravno so naseljeni iz Vel. Britanije. Nekega jutra sem čakal na polično železnico z našim rojakom. Nagovorila sva se, dobro jutro, kako se kaj imaš, i. t. d. Nato pride oseba z imenom rudeča kapica in se mu najin pogor ni dopadel. On pravi meni: "Kaj ti ne govoriš angleško". Jaz sem ga vprašal, če ga to kaj boli, če govorim svoj jezik? Nato je rekel, da bi rad vedel kaj se midva pogovarjava. In jaz sem mu nato rekel, da se naj nauči našega govora, ako bi rad razumel kaj govorimo. On je nato po svoje nekoliko "gadamel Russians", jaz sem mu pa odgovoril, da to ni rusko in še več, da jaz govorim semdež jezikov. Med tem pa je prišel voz in "kapica" se je godrnjalje umirila. Takšno nasilje se ponavlja večkrat.

Ako pogledamo veliko Indijo z štiristo milijoni prebivalcev. Oni so bili nadvladani s dvajset tisoč rudečih kapic. Ali ti veliki narodi prihajajo k zavesti in se odreka-jo nasilnikom.

Tudi v našo rodno grudo so prihajali vsakovrstni narodi. Toda mi nismo nikomur vsiljevali našega jezika še manj pa, da bi bili nasilni, kakšen jezik naj kdo govori. Posebno pa v današnji dobi nosi prvenstvo skupno delovanje brez razlike, kaj si, kakšne vere, kakšne narodnosti i. t. d. S tem geslom v skupnem sodelovanju so skovali naši bratje in sestre verigo bratstva v zvezi z vsemi drugimi svobodoljubnimi narodi.

John Šeme

Obisk jugoslovanske delegacije Rdečega Križa v Port Arthurju

Kot znano se vrši turneja članov Jugoslovanskega Rdečega Križa po Združenih državah in po Kanadi. Obveščeni smo bili iz urada Sveta kanadskih južnih Slovanov iz Toronta, da naselbino Port Arthur obišče delegatka Nada Kraiger. Ob prihodu vlaka iz Toronta 13 aprila, čeravno je bila že ura 11.30 zvečer, je velika množica naroda čakala, da po zdravi prvo osebo za nas tukaj iz svobodne Jugoslavije — da po zdravi kot narodnega borca partizanka — Nado Kraiger.

Gotovo da je bilo Nadi težko odgovarjati na vsa številna vprašanja, ker čas ji je bil zelo omejen. Po končanem filmu so pozdravili tovarišico Kraiger predstavniki raznih jugoslovanskih organizacij v tem mestu. V imenu slovenskih organizacij jo je pozdravil naš rojak Martin Bajuk. Pokazal se je res dobrega fanta in kot izvrsten govornik. Med pozdravnim nagovorom jo je nazval z nekako takimi besedami:

"Tovarišica Nada! Povej to našim bratom in sestram v stari domovini, da tukaj med nami Slovenci v Kanadi nimamo slovenske reakcije — nimamo nasprotnikov, če tudi se dobi tu in tam kak neverni Tomaž, ki še ne verjame, da si je "Hlapec Jernej" priboril pravico, da si je "Hlapec Jernej" priboril svobodo. In povej jim še to, da nas mala peščica Slovincem tu v Port Arthurju, smo in bomo ostali z vami z odločno zahtevo, da Trst in njegova okolica pripada po vsej pravici k svoji matici — FLRJ. In ne bomo mirovali dotlej dokler se ne odpravi krivica ki je bila storjena in se še danes dela Primorskim Slovincem.

Pri teh besedah je Nada planila k našemu govorniku ter ga po slovenskem običaju objela in poljubila. Kot znano ona je rojena v Trstu. (Martin, ti pa kar po pravici povej, da ti je ta prizor skrajšal govor).

Mnogo smo ta večer slišali gniljivih prizorov katere je orisala Nada iz njega poklica v partizanskih borbah in največ o osirotelih otrocih. Njen početni in zaključni govor je bil nam zahvala za tisto pomoč, ki smo jo do sedaj nudili narodom Jugoslavije. Zdjaj ste slišali rojaki, da prva pošiljka pomoči iz Kanade je bila toliko moralne vrednosti kot materijalne. Preveč bi bilo omenjati, kaj je ta delegatka ali kakor jo sedaj splošno nazivajo "partizanka" doprinesla nam. Ponosni smo na njen prihod med nas. Občudujemo njeno požrtvovalnost in njen trud. Priznamo pa, da je bila kos svoji težki nalogi, katero ji jo poveril Rdeči Križ Jugoslavije.

Edvard Troha.

Dober uspeh proslave 27 marca v Thorold-u

Torold: — Da bi čimbolje proslavili dan 27. marca, dan ko je naš narod rekel da je dosti tlačena in izkoriščanja in da bi ob tej priliki doprinesli kolikor mogoče največ koristi in pomoči, smo se odločili, da bomo pomagali graditi bolnišnico v Liki in ob enem oddali svoj glas za priključenje Julijske krajine materi F.L.R. Jugoslaviji.

V ta namen smo priredili eno veliko skupno manifestacijsko prireditve, pri katerem so sodelovale domačega vse organizacije Niagara Falls okrožja kakor sledi; Ogr. S.K. Slov. iz Niagara Falls, St. Catharines, Ogra. S.K. Slov. Srbov, Thorold, Zveza Kan. Slov. St. Catharines, odseki; H.B.Z. st. 772 N. Falls, 950 Grimsby; 951 St. Catharines in Slov. Podp. Društvo Bled. St. Catharines.

Vse gori omenjene organizacije so priredile eden veliki skupni banket in koncert v Thoroldu. Priredba je bila obiskana bolje kot se je pričakovalo vkljub temu, da smo jo morali prirediti v soboto namesto v nedeljo, kar bi naredilo uspeh še večji.

Da je uspeh vsem nam v ponos, se je zahvaliti v večji meri hrvaškemu mladinskemu zboru "Sloboda" iz Wellanda ter govornikom, mestnemu županu Thorolda Mr. Hut, kateri je bil med nami od začetka do konca in zasledoval naš program z ovidnim velikim zadovoljstvom še posebno zato, ker je bilo to prvokrat, da je bil v družbi tako velikega števila Jugoslovancev. Rekel je, da ga je presenetilo in da ni veroyal, da je v tej okolici toliko Jugoslovancev. Dalje Martin Krasič glav. blagajnik H.B.Z., kateri je bil takorekno prvič v tej okolici med nami. Mirko Kuhel glav. tajnik SANS-a, glav. blagajnik N.P. Jednote. Chas. Vrbanc, član glavn. odbora H.B.Z. kateri je vodil program kar je imel on v rokah, ter Vojin Grbič, nacionalni taj. Zaveza Kanadskih Srbov in član izvršnega odbora S.K.J.S. kateri je pohvalil naše delo še posebno delo za pomaganje našemu narodu v starem kraju.

Govorniki so govorili v našem in angleškem jeziku, kakor je kateri želel in kakor je videl za potrebno. Vsi govorniki so bili pozdravljani z velikim odobravanjem in plaskanjem.

Da, govorniki so zaslužili vsako priznanje ne samo za to proslavo ampak tudi jih bomo priznavali vse dotlej, dokler bodo takoo vodili, ker vidimo, da v resnici zagovarjajo borbo in delajo na tem, da se pomaga našemu narodu kateri sedaj trpi pomanjkanje.

Sedaj pa moramo spregovoriti tudi o ženah. Ne bomo jih imenovali posamezno ampak skupno. Vse žene vključno dekleta so doprinesle kolikor jim je bilo naveč mogoče in so tudi imele posebne sestanke pri katerih so razpravljale kako bi najbolje organizirale njihovo delo za dober uspeh. Zato se jim moramo na tem mestu iskreno zahvaliti in se pripravimo še v bodoče za enako požrtvovalnost za dobro skupno delo.

Kot že rečeno obisk je bil zelo dober, kar je nam v izvanredni ponos, ker je bilo na prireditvi do 450 oseb. Zato tudi prav lepa hvala vsem ki ste se udeležili in s tem doprinesli k tako lepemu uspehu, moralno in materijalno.

Skupni dohodek na tej prireditvi je bil \$1463.40. Izdatkov za prireditev je bilo; \$312.34. Ostalo je čistega za fond bolnice: \$1151.06 kar je bilo poslano na Svet Kanadskih Južnih Slovanov v Toronto.

Poleg tega je bila sprejeta resolucija, katere je bila poslana na R.H.W.L. McKenzie King v Ottawa in se nanaša za priključenje Julijske krajine F.L.R. Jugoslaviji.

Imena onih kateri so prispevali za fond bolnice so kakor sledi: Po \$100.00; — Ogra. S. Kan. Slov. St. Catharines in ogra. S. Kan. Slov. Srbov, Thorold. Po \$50.00; — Odsek H.B.Z. št. 951 St. Catharines, in ogra. S.K.H. Niag. Falls. Po \$40.00; — Peter in Marta Ke-kič. Po \$30.00; — N. Predovič. Po \$25.00; — Zveza Kanadskih Slovincem, St. Catharines. Po \$22.00; — Odsek H.B.Z. st. 950, Grimsby. Po \$20.00; — Ivan Padjen in Ma-to Kosumović. Po \$15.00; — J. Ružič in župan mesta Thorolda-Mr. Hut. Po \$10.75; — Thorold Bakery. Po \$10.00; — T. Blažina, V. Svrjluga, A. Cvitković, D. Mi-kič, D. Štimac, Odsek H.B.Z. st. 772, Niag. Falls, F. Šimunović, P. Geršič, M. Cabrijan. M. Miloš, J. Zabukovac, V. Spojar, F. Grivičič. G. Djurič, M. Štimac, M. Latin-čič, T. Kršulj, M. Žulič, P. Bogi-čević, družina Marohnić, J. Ruka-vina, Bugar in, Macedonec. Po \$6.00; — T. Vrščaj. Po \$5.00; — I. Benac, I. Cesar, M. Jergović, I. Geršič, M. Klobučar, F. Miloš, M. Bašič, J. Vidas, M. Horvat, I. Ku-čan, J. Plut, M. Ogarović, S. Grgurič, M. Polič, Lj. Polič, M. Blažina, A. Polič, I. Milaković, M. Gorup, L.P.P. St. Catharines, J. Jerman, F. Čampa, J. Krucki, R.C.M.P. Mc. Dawel, M. Jagar, P. Kiroff, P. Car, A. Sušič, J. Srica, M. Poljič, T. Čup, M. Kokot, M. Vlastelič, M. Budak, L. Benac, J. Martinac, Z. Polič, družina Stanič, R. Tomljanović, V. Črljenko, A. Golub, F. Benac, S. Čop, J. Barič, S. Ljubanović, L. Bukovac, F. Kr-šulj, P. Peček, A. Štefanič, J. Hr-sinjak, A. Turk, J. Krajc, J. Špe-har, K. Kučan, I. Jelačić, L. Bla-žentič, I. Balen, D. Kučan, T. Štimac, P. Polak, J. Novak, J. Ši-kič, T. Požgalj, družina P. Lulič, T. Lovšin in J. Krasič. Po \$40.00; — M. Stakič, S. Kučan, D. Kučan (ciput) in F. Net. Po \$3.00; — M. Juranac. Po \$2.25; — J. Kustič. Po \$2.00; — K. Kružič in N. Krz-narič.

Različni dohodek na prireditvi je bil \$67.06, tako da celokupna svota znaša \$1151.06.

Na koncu še prav lepa hvala Petru in Marti Kekič, kateri sta nam bila vedno na roko, kakor tu-di vsem posetnikom naše priredit-ve.

Josip Ružič

Želeli bi dobivati večkrat Edinost

Tukaj v Paradise Hill, Sask; nas živi nekaj Slovincem v tej mrlzi severni Kanadi in da ne bo kdo mislil, da smo vsi zmznili, smo se namenili, da bomo tudi mi darovali in pomagali našim lačnim in golim otrokom v stari domovini. Za to svrhu smo nabrali \$79.50 za kar se prav lepo zahva-limo vsem kateri so darovali. Bilo je že poslano tudi nekaj obleke iz naše naselbine.

Ker beremo radi Edinost katere nam prinaša dosti novic od Slovincem širom Kanade in seveda tudi iz naše stare domovine, smo dobili 2 naročnika.

Želeli bi, da bi dobivali Edinost šestkrat na teden.

Spomlad je tukaj in farmarji se pripravljajo, da bodo začeli pšenično sejati. Ampak Anton Palčić si pa misli, da je že dovolj pšeni-ce pridelal, ker živi tukaj že 33 let. Vseled tega je naredil razpro-dajo in bo šel stanovati v mesto Paradise Hill.

Andro Usenik se je oženil ja-nuarja meseca in živi na farmi. Želimo mu obilo sreče v zakonu.

Martin Dremel se je vrnil iz obiska po U. S. A. Obiskal je svoje prijatelje v Eveleth, Duluth, Vergini-ja, Minnesota in njegovega brata v Pen-a.

Pravi, da se imajo vsi prav do-bro.

Tukaj vam pa pošiljam imena darovalcev za pomoč otrokom v Jugoslaviji in vas prosim, da jih priobčite v Edinosti. Imena so ka-kor sledi:

Po \$10.00 sta darovala; — Joe Musić in Martin Savorn. Po \$5.00 so darovali: E. Karpetz M. D., Joe Kobe Sr., Frank Novlan Sr., in Wilson. Po \$3.00 sta darovala: Anton Palsich Sr. in Novlan Boys. Po \$2.00 so darovali: D. Weins, Mr. in Mrs. Matur, E. J. Princ. S. Usenik, in Tony Palsich. Po \$1.00 so darovali: Mrs. CorAda Whitcomb, Mrs. Joe Palsich, Mr. Joe Palsich, Miss, E. Thorson, Joe Pezdirc, Mrs. John Kern, J. Le Grand, Jr., Mrs. A. Atkinson, J. Shirley, G. M. Shaw, D. Simpson, Mrs. Geo. Ziekers, Oskar Peterson,

L. Adlar, Frank Ziesel, Philip Heinrich, Mm. Hupp, M. Weiler, Martin Dremel, Mrs. Oskar Anderson in Mary Novlan. Po 50c je pa daroval: Alvin Haulbar.

Končno se vsem skupaj v ime-nu osirotelih otrok v Jugoslaviji prav lepo zahvalim za vaše razumevanje do mladega naraščajda naše nove Jugoslavije kakor tudi za prispevke katere ste poklonili v ta namen.

Mrs. Frank Novlan

MONTREAL, QUE.

Odsek Zveze Kanadskih Slovincem priredi banket v soboto dne 4 maja v dvorani 2447 St. Lawrence Blvd.

Za ples željne bo igrala izvrst-na godba, tudi za suha grla ne bo manjkalo ničesar. Janez se grozi, da bo toliko preskrbel, da se kar bojimo, da nam nebi pre-več ostalo. Točilo se bo do polno-čji. Zato bi priporočil vsem, ka-teri se želijo dobro na plesat in vžiti domačih kolačev, da se tu-di pripravijo zaliti suha grla z pristnim "zaliwom", in da pridejo že zgodaj. Uljudno ste vabljeni vsi Slovenci, kakor tudi Hrvati in Srbi, pa Rumuni in ostali Slovani, da se udeležite.

Začetek ob 7.30 uri zvečer.

L. P.

Zahvala za sprejeto robo

Svet kanadskih južnih Slovanov je prejel od okrožnega odbora društva Rdečega Križa za Srednjo Dalmacijo potrdilo, da je bila sprejeta večja količina robe, ki je bila poslana kot dar siromašnim otrokom.

V imenu teh otrok Svetu se je zahvalil ravnatelj društva, Marian Tadinac.

Širite čitajte in postanite naročnikom Edinosti

Vancouver pozivlja Windsor na tekmo

Pretečena dva leta odkar je za-čel delovati Svet kanadskih južnih Slovanov, smo imeli več raz-nih kampanj za pomoč narodom Jugoslavije, kjer smo dosegli tu-di primeroma dober uspeh. Odkar je ustanovljen Svet v naši nase-lbini Vancouverju, mi smo na na-ših letnih sejah prevzeli na sebe določeno letno kvoto, ki smo jo potem čez mesece izpolnjevali in gledali tudi na to, da smo jo pre-koračili.

Na naši zadnji letni seji Sveta smo si določili kvoto \$25.000 za pomoč narodom Jugoslavije.

Vprašanje določne kvote je pri-šlo ponovno na dnevni red seje dne 21. aprila. Razpravljali smo kako in na kateri način bomo iz-polnili kvoto, a posebej za pomoč podhranjenim otrokom. Sklenili smo podvzeti zbirno akcijo in po-zvati tudi ostale naselbine, da se nam pridružijo. Da bi bila akcija čim bolj živahna in uspešna sma-tramo da se podvzame taka kam-panja v celi deželi, katere naj bi trajala do konca oktobra meseca. Ta kampanja naj bi bila direktno za pomoč podhranjenim otrokom v Jugoslaviji.

Kakor je omenjeno glede živah-ne in življenske akcije mi nada-lje predlagamo, da se ista vodi s tekmo med naselbinami. Zato po-zivljamo Windsor na tekmo! To-da predno ste pripravi vzeti na-šo ponudo, naj vam pripomnimo naslednje: "Sibirski medved" (ka-kor se navadno nazivlja Vancou-ver v takih tekmah), nikoli ne spi, najmanj pa je za pričakovati, da bi sedaj ob tej izredni priliki dre-

WINDSOR, ONT.

Redna mesečna seja Z. K. S. se vrši v nedeljo dne 5. maja Začetek seje bo kot po navadi ob 2. uri popoldne na vogalu Rich-mond in Cadillac St. O važnih za-devah in o bodočem delu bo go-ovoril Gl. predsednik Z. K. S. in je zelo važno, da se te seje za go-tovo udeležite.

Tajnik

TORONTO, ONT

V nedeljo dne 5. maja bo pri-re-dila Jugoslovanska mladina velik koncert v Victory Teatru ob 1:30 popoldne.

Na koncertu bo sodelovalo: novo ustanovljeno mladinsko tamburaš-ko društvo in novo ustanovljeni pevski zbor, kateri bo igral dramo "Ciganski tabor". Sodelovala na koncertu bode tudi Ružica Acimo-vič; skupina poljske mladine bo igrala njihove narodne igre in še mnogi drugi.

Vabimo ves naš narod, da se udeleži tega prvega koncerta naše mladine in obilnem številu.

Mladinski odbor.

O nalogah nove Jugoslavije

(Iz 2 strani)

Z ureditvijo vseh teh vprašanj, — ki so prav tako važna za druge države, kakor so važna za nas, — bo naša obnova napredovala s še hitrejšimi koraki.

RED, MIR IN DELOVNI POLET MNOŽICE V NOVI JUGOSLAVIJI

Ti uspehi naše države izgradnje, o katerih sem govoril, so ustvarili pogoje, da je danes Jugoslavija ena izmed redkih držav, ki so bile med vojno zasedene, v kateri vlada red in mir in kjer se na vsakem koraku občuti ozračje splošne ljudske aktivnosti pri obnovi ter globoko prepričanje širokih ljudskih množic, da so naši narodi na pravi poti.

Popolnoma smo si v svesti, da mnogim tako stanje v naši domovini ni všeč in da bi rajši videli, da bi se zvijala v težkih notranjih spopadih in političnih krizah. Tak položaj bi vsekakor mnogo bolj ustrežal načrtom, da bi naši narodi ponovno postali plen tujcev, ki se skrivajo za hrsti prodanih jugoslovanskih politikantov iz nekdanje Jugoslavije. Toda stvarnost je drugačna in skrajni čas je, da s to stvarnostjo vsi računajo in da se zavržejo smešne bajke o nekakih vstajah, ki jih fašistične in najrazličnejše reakcionarne pripovedi odlagajo od zime na pomlad, od pomladi na poletje, od meseca do meseca. Dejstvo, da se je naša dežela, v kateri so se med vojno naučili tudi otroci in žene ravnati z orožjem, tako hitro pomirila in vzpostavila tako vzorno varnost in red za vse državljane in da se je s tako enodušnostjo lotila obnove svoje dežele, najbolje dokazuje, kako visoko se je dvignila politična zavest naših ljudskih množic (burno ploskanje).

Mislím, da je treba to posebej poudariti. V narodno osvobodilni vojni nismo izvajali samo nacionalne zmage nad zunanji sovražnikom naših narodov, ampak tudi drugo zgodovinsko zmago, ki je odločilna za ves zgodovinski razvoj naših narodov. Ta zmaga je v tem, da so si naše ljudske množice v tej vojni pridobile tako bogate izkušnje in da se je tako visoko dvignila njihova politična zavest, da so postali jasni tudi njihovi pogledi in da s tako iniciativno silo branijo svoja spoznanja, zrasla iz tolikih trpljenj in samozatajevanj, da so zaman vsi napori raznih političnih spekulacij in reakcionarnih mračnjakov, da bi jih prelespili in prislili kolo zgodovine, da bi se vrtilo nazaj. Čeprav je vsa ta gospoda prepolna besed o demokraciji, se vendar ne morejo povezati z množicami in ne morejo postati resen politični činitelj. In zaradi tega ti gospodi ne preostaja nič drugega, kakor da pišejo kilo-metrski poročila svojim prijateljem v inozemstvu, v katerih obrekujejo svojo deželo in svoje ljudstvo, in si želijo tujega vmešavanja in naše notranje zadeve. Kakor je lahko vsak pošten državlján te dežele ponosen na svoje ljudstvo, ki s tako neizbrčno in zavestno silo čisti pred seboj razvaline in ostanki raznih starih protiljudskih mračnih režimov ter polaga temelje svojemu jutrišnjemu svetlemu domu blagostanja in napredka, prav tako lahko pokaže samo prezir do onih reakcionarnih pigmejev in raznih jadikovalcev, ki hočejo ovirati veličanstven napred naših narodov, da bi stopili po poti zgodovinske perspektive napredka in veličine, ki se pred njimi odpira. Res je, da mi ne sanjamo o taki veličini Jugoslavije, o kakršni so sanjarili fašisti in vsakovrstni nacionalisti ter imperialisti, da ne sanjamo o veličini osvajanj, podjarmljenj drugih narodov, zavojevanj tujih ozemelj, da ne sanjamo o veličini imperija in nasilja nad slabotnimi. Take veličine nove Jugoslavije si ne želimo in je nočemo, ker je nasprotna globoko demokratičnim in človečanskim načelom, za katere se je naše ljudstvo borilo proti svojim sovražnikom. Veličina nove Jugoslavije, za katero se borimo, je veličina ciljev, za katere delajo naši narodi znotraj Jugoslavije, to je veličina naporov, ki naj vsakemu državljanu naše dežele zagotovijo vsakdanji kruh in življenje kulturnega človeka. To je veličina dela, ki naj iz gospodarsko in kulturno zaostale dežele, kakršno smo dobili kot dediščino od svojih nekdanjih gospodarjev, ustvarimo napredno in cvetočo državo, v kateri njeni državljani ne bodo trepetali za svoj jutrišnji dan in na katere bodo njeni državljani ponosni.

O DEMOKRACIJI IN "DEMOKRACIJI"

Ko smo že pri tem, mi dovolite, da povem nekoliko besedi o vprašanju mednarodne politike. Goto-

li izven njenih mej. Nič bolj naravnega ni, da Jugoslavija po tej vojni, v kateri je toliko dala za skupno zavezniško stvar, postavljajo svoje zahteve, naj se ta jugoslovanska ozemlja priključijo njej, ker v Jugoslavijo etnično tudi spadajo. (Burno ploskanje). Tudi zadnji Jugoslován je pričakoval, da bo Jugoslavija v tem pogledu deležna podpore vseh svojih zaveznikov, na žalost pa se moramo danes truditi, da prepričujemo svet o nečem, kar je toliko jasno, da je skoro neprijetno ponavljati.

Jugoslavija je že predložila svoje zahteve glede Italije in Avstrije. Na tem ozemlju živi tretjina vseh Slovencev. Zaradi tega je jasno, da tu ne gre za popravke mej, ampak za usodo naroda. Preko 25% Slovencev živi samo v Julijski krajini. Poleg tega živi v Julijski krajini 6% celokupnega števila Hrvatov. Na tem istem ozemlju v Trstu in v nekaterih drugih mestih živi v celoti 0,7% celokupnega števila Italijanov. Vsekakor, kdor želi gledati na stvari objektivno, bo razumel, zakaj je to vprašanje toliko važno za narode Jugoslavije. Ni potrebno dokazovati etnične upravičenosti naših zahtev. Prav tako ni treba ponavljati, da ne zahtevamo tujih ozemelj. Ali ni po vsem tem — milo rečeno — zelo čudno, če gotovi krogi v zavezniških državah poizkušajo zaščititi osvajaške imperialistične zahteve svojega včerašnjega sovražnika pred upravičenimi nacionalnimi zahtevami svojega zaveznika? Ni potrebno, da bi kdo ščitil italijansko ljudstvo pred nami. Nihče ni v tej vojni neposredno toliko pomagal italijanskim protifašistom v njihovi borbi proti fašizmu kakor mi. Z nami so se rame ob rame borili z orožjem v roki najboljši italijanski ljudje. Tudi oni so se lahko prepričali o tem, da mi ne sovražimo italijanskega naroda, ampak smo njegovi najboljši prijatelji. Ti Italijani so spoznali, da bo resnično svobodna samo taka Italija, ki bo prijateljsko povezana z Jugoslavijo. Prav tako so spoznali, da Italija, ki bi bila sovražna razpeložena do Jugoslavije, ne bi bila niti svobodna, niti demokratična, niti neodvisna. Od tod, glejte, izhajajo simpatije demokratičnih protifašističnih italijanskih množic za novo Jugoslavijo in, glejte, zakaj je povsem nepotrebno, da kdo ščiti italijansko ljudstvo pred nami. Priključitev Julijske krajine ne zahteva samo jugoslovanska vlada, tako zahtevajo predvsem postavlja samo ljudstvo Julijske krajine. Za to je to ljudstvo tudi krvavelo med vojno. To svojo voljo izraža ljudstvo Julijske krajine na tako očitem način, da lahko brez pretiravanja rečem, da o tej njegovi volji vsekakor lahko prav tako točno vedo v zavezniških prestolnicah, kakor vemo tukaj v Beogradu. In ako danes o grozne množice ljudstva vsak dan ponovno prepričujejo mednarodno komisijo, da je to jugoslovanska zemlja, in ako žene med jokom govorijo, da bi vrnitev k Italiji zanje pomenila hujše kakor smrt, potem je to pretresljiv dokument za današnji čas, v katerem se nobena beseda tako pogosto ne izgovarja, kakor beseda "demokracija". Kajti danes po svetu morda ni kotička, v katerem bi bila volja ljudstva tako očitna in močnejše izražena, kakor je v Julijski krajini. Ničesar ne bi hotel preudicati, vendar bi hotel poudariti samo en pogoj, brez katerega menimo, da danes ni mogoče objektivno določiti etnične meje v Julijski krajini. Ta pogoj je naslednji: Ne potvorbene številke statistik stoletnih zatiralcev naših narodov, ampak volja in izjava živih ljudi mora biti merilo pri določanju etnične meje v Julijski krajini. Ta volja pa je tako silna in tako pretresujoča, da je ne moremo omajati niti razna izjavanja, niti obračunavanja s strani onih, ki na vsak način hočejo skriti in zadušiti očitna dejstva. Ugoditi čimprej željam ogromne večine prebivalstva Julijske krajine bi pomenilo osvoboditi stotisoče ljudi iz strahu, da bi bili izročeni Italiji, v kateri so preživeli toliko grozot vse od leta 1918, naprej. Teror, ki ga izvaja italijanska policija že danes v Trstu in drugih mestih nad prebivalstvom ob polni odgovornosti zavezniške vojaške uprave, je najboljši dokaz, kaj lahko pričakujejo ljudske množice Julijske krajine od Italije ali nekeke internacionalizacije Trsta.

K temu je treba dodati, da je za priključitev k Jugoslaviji ne samo slovanska večina, ampak tudi večina italijanskega prebivalstva po obrežnih mestih. Šovinsti govorijo, da so to samo simpatizerji komunizma, ki so pozabili na svoje italijanstvo. Italijanski protifašisti v Trstu in Pulji so s svojimi ogromnimi manifestacijami dali najboljši odgovor tem klevetnikom. Mi, Jugoslo-

vi krogi po svetu kljub vsemu temu, kar sem že navedel, še vendar smatrajo za potrebno, da nam od časa do časa podajo lekcijo glede naše demokracije. Za nekatere ljudi namreč demokracija preneha tam, kjer v večini ljudstva prevladuje zavest glede tega, da mora biti država instrument delovne veličine ljudstva, ne pa orodje peščice izkoriščevalcev, tujih agentov in njihovih reakcionarnih pomočnikov. Mi pa smo nasprotno mnemja, da se tu resnična demokracija šele pričnaja. Vsekakor je čudna logika onih, ki mislijo, da je demokracija samo tako dolgo demokracija, dokler daje oblast raznim kapitalističnim in drugim reakcionarnim krogom, da pa demokracija preneha tam, kjer se večina ljudstva odloči za ureditev, v kateri se izkoriščevalcem delovnega ljudstva in vsakovrstnim spekulantom stopi malo bolj na prste. Vsekakor je jasno, da naših ljudskih množic po vseh izkušnjah in vseh mogočih preteklih laži-demokratičnih režimih ne bo nihče mogel prisiliti, da bi vzele tako lažno logiko za pravo logiko. Nekateri ljudje n. pr. prav tako mislijo, da povsem ustreza demokratičnim načelom, če se v nekaterih deželah v krvi duši borba zatiranih narodov za svobodo, medtem ko na drugi strani na vse mogoče načine klevetajo našo deželo zaradi njene borbe proti vsakovrstnim kvizlinškim ostankom. Mi smo pa nasprotno mnemja, da v takih njihovih stališčih ni niti sledu o demokraciji.

Tudi v tem smislu bi lahko še naprej razpravljali v brezkončnost, toda kakšne koristi bi lahko imeli od take razprave, ko gre vendar za to, da se zgradi mir na razvalinah, ki nam jih je zapustil Hitler? Menim, da je vse drugo, samo ne lojalno in prijateljsko, ako nekateri krogi v zavezniških državah nikakor ne prenehajo meriti na metre demokracije onih dežel, ki so svojo demokratičnost večkratno dokazale v svoji junaški in predani borbi proti fašizmu, kakor vsak dan kažejo dogodki po svetu, lahko z mnogo več razlogi vzelo v roke takrat, kadar gre za "demokracijo" številnih današnjih poklenih zagovornikov "demokracije".

Kam vodi taka razprava in kakšno je njeno pravo bistvo, je pred kratkim najbolje odkril gosp. Churchill. Vsekakor je naredil medvedjo uslugo vsem lažnim in polovičarskim demokratom, ki dajejo lekcije o demokraciji, ko je glasno in jasno rekel, da ne gre za demokracijo, ampak enostavno za vojno kapitalističnih držav proti Sovjetski zvezi in državam Vzhodne Evrope. Kakor Metternich v pričetku 19. stoletja, ki se je zbal idej francoske revolucije, poziva danes gosp. Churchill vse reakcionarne sile po svetu v "sveto alianso" in na križarsko vojno proti naprednim silam na svetu. Zgodovina nam priča, da so še vsi Metternichi propadli, in ni razlogov za prepričanje, da ima g. Churchill več upanja v uspeh. (Burno in dolgotrajno odobravanje).

Ako je naloga vseh vlad zavezniških držav, da utrdijo mir po svetu, — in brez dvoma je med njimi prav taka osnovna naloga — potem je čas, da tako razpravljanje preneha in da se svet, ki je toliko pretrpel za časa komaj minile vojne, prebistvo ne strši z novo vojno in vsakovrstnimi atomskimi bombami. Prepričani smo, da so po vseh državah vsi razlogi, da se mir resnično utrdi in da se čimprej odstranijo posledice vojne v odnosih med narodi. Pri tem delu morajo zavezniški narodi sodelovati z medsebojnim razumevanjem interesov in potreb in z namenom, da sedaj, v teh časih odstranijo tako sporna vprašanja in področja, zaradi katerih bi lahko kasneje prišlo do nemira in nesporazumov med zavezniškimi narodi.

Z veliko pozornostjo in pričakovanjem spremljamo priprave za mirovno konferenco. Iz prve svetovne vojne je Jugoslavija izšla kot mlada država, ki se je z enim delom šele komaj osvobodila izpod turškega in avstroogrskega jarma; bila je zelo oslajena in veliki deli jugoslovanskega ozemlja, ki so kompaktno naseljeni z jugoslovanskim življenjem, so osta-

li izven njenih mej. Nič bolj naravnega ni, da Jugoslavija po tej vojni, v kateri je toliko dala za skupno zavezniško stvar, postavljajo svoje zahteve, naj se ta jugoslovanska ozemlja priključijo njej, ker v Jugoslavijo etnično tudi spadajo. (Burno ploskanje). Tudi zadnji Jugoslován je pričakoval, da bo Jugoslavija v tem pogledu deležna podpore vseh svojih zaveznikov, na žalost pa se moramo danes truditi, da prepričujemo svet o nečem, kar je toliko jasno, da je skoro neprijetno ponavljati.

Jugoslavija je že predložila svoje zahteve glede Italije in Avstrije. Na tem ozemlju živi tretjina vseh Slovencev. Zaradi tega je jasno, da tu ne gre za popravke mej, ampak za usodo naroda. Preko 25% Slovencev živi samo v Julijski krajini. Poleg tega živi v Julijski krajini 6% celokupnega števila Hrvatov. Na tem istem ozemlju v Trstu in v nekaterih drugih mestih živi v celoti 0,7% celokupnega števila Italijanov. Vsekakor, kdor želi gledati na stvari objektivno, bo razumel, zakaj je to vprašanje toliko važno za narode Jugoslavije. Ni potrebno dokazovati etnične upravičenosti naših zahtev. Prav tako ni treba ponavljati, da ne zahtevamo tujih ozemelj. Ali ni po vsem tem — milo rečeno — zelo čudno, če gotovi krogi v zavezniških državah poizkušajo zaščititi osvajaške imperialistične zahteve svojega včerašnjega sovražnika pred upravičenimi nacionalnimi zahtevami svojega zaveznika? Ni potrebno, da bi kdo ščitil italijansko ljudstvo pred nami. Nihče ni v tej vojni neposredno toliko pomagal italijanskim protifašistom v njihovi borbi proti fašizmu kakor mi. Z nami so se rame ob rame borili z orožjem v roki najboljši italijanski ljudje. Tudi oni so se lahko prepričali o tem, da mi ne sovražimo italijanskega naroda, ampak smo njegovi najboljši prijatelji. Ti Italijani so spoznali, da bo resnično svobodna samo taka Italija, ki bo prijateljsko povezana z Jugoslavijo. Prav tako so spoznali, da Italija, ki bi bila sovražna razpeložena do Jugoslavije, ne bi bila niti svobodna, niti demokratična, niti neodvisna. Od tod, glejte, izhajajo simpatije demokratičnih protifašističnih italijanskih množic za novo Jugoslavijo in, glejte, zakaj je povsem nepotrebno, da kdo ščiti italijansko ljudstvo pred nami. Priključitev Julijske krajine ne zahteva samo jugoslovanska vlada, tako zahtevajo predvsem postavlja samo ljudstvo Julijske krajine. Za to je to ljudstvo tudi krvavelo med vojno. To svojo voljo izraža ljudstvo Julijske krajine na tako očitem način, da lahko brez pretiravanja rečem, da o tej njegovi volji vsekakor lahko prav tako točno vedo v zavezniških prestolnicah, kakor vemo tukaj v Beogradu. In ako danes o grozne množice ljudstva vsak dan ponovno prepričujejo mednarodno komisijo, da je to jugoslovanska zemlja, in ako žene med jokom govorijo, da bi vrnitev k Italiji zanje pomenila hujše kakor smrt, potem je to pretresljiv dokument za današnji čas, v katerem se nobena beseda tako pogosto ne izgovarja, kakor beseda "demokracija". Kajti danes po svetu morda ni kotička, v katerem bi bila volja ljudstva tako očitna in močnejše izražena, kakor je v Julijski krajini. Ničesar ne bi hotel preudicati, vendar bi hotel poudariti samo en pogoj, brez katerega menimo, da danes ni mogoče objektivno določiti etnične meje v Julijski krajini. Ta pogoj je naslednji: Ne potvorbene številke statistik stoletnih zatiralcev naših narodov, ampak volja in izjava živih ljudi mora biti merilo pri določanju etnične meje v Julijski krajini. Ta volja pa je tako silna in tako pretresujoča, da je ne moremo omajati niti razna izjavanja, niti obračunavanja s strani onih, ki na vsak način hočejo skriti in zadušiti očitna dejstva. Ugoditi čimprej željam ogromne večine prebivalstva Julijske krajine bi pomenilo osvoboditi stotisoče ljudi iz strahu, da bi bili izročeni Italiji, v kateri so preživeli toliko grozot vse od leta 1918, naprej. Teror, ki ga izvaja italijanska policija že danes v Trstu in drugih mestih nad prebivalstvom ob polni odgovornosti zavezniške vojaške uprave, je najboljši dokaz, kaj lahko pričakujejo ljudske množice Julijske krajine od Italije ali nekeke internacionalizacije Trsta.

K temu je treba dodati, da je za priključitev k Jugoslaviji ne samo slovanska večina, ampak tudi večina italijanskega prebivalstva po obrežnih mestih. Šovinsti govorijo, da so to samo simpatizerji komunizma, ki so pozabili na svoje italijanstvo. Italijanski protifašisti v Trstu in Pulji so s svojimi ogromnimi manifestacijami dali najboljši odgovor tem klevetnikom. Mi, Jugoslo-

vi krogi po svetu kljub vsemu temu, kar sem že navedel, še vendar smatrajo za potrebno, da nam od časa do časa podajo lekcijo glede naše demokracije. Za nekatere ljudi namreč demokracija preneha tam, kjer v večini ljudstva prevladuje zavest glede tega, da mora biti država instrument delovne veličine ljudstva, ne pa orodje peščice izkoriščevalcev, tujih agentov in njihovih reakcionarnih pomočnikov. Mi pa smo nasprotno mnemja, da se tu resnična demokracija šele pričnaja. Vsekakor je čudna logika onih, ki mislijo, da je demokracija samo tako dolgo demokracija, dokler daje oblast raznim kapitalističnim in drugim reakcionarnim krogom, da pa demokracija preneha tam, kjer se večina ljudstva odloči za ureditev, v kateri se izkoriščevalcem delovnega ljudstva in vsakovrstnim spekulantom stopi malo bolj na prste. Vsekakor je jasno, da naših ljudskih množic po vseh izkušnjah in vseh mogočih preteklih laži-demokratičnih režimih ne bo nihče mogel prisiliti, da bi vzele tako lažno logiko za pravo logiko. Nekateri ljudje n. pr. prav tako mislijo, da povsem ustreza demokratičnim načelom, če se v nekaterih deželah v krvi duši borba zatiranih narodov za svobodo, medtem ko na drugi strani na vse mogoče načine klevetajo našo deželo zaradi njene borbe proti vsakovrstnim kvizlinškim ostankom. Mi smo pa nasprotno mnemja, da v takih njihovih stališčih ni niti sledu o demokraciji.

Tudi v tem smislu bi lahko še naprej razpravljali v brezkončnost, toda kakšne koristi bi lahko imeli od take razprave, ko gre vendar za to, da se zgradi mir na razvalinah, ki nam jih je zapustil Hitler? Menim, da je vse drugo, samo ne lojalno in prijateljsko, ako nekateri krogi v zavezniških državah nikakor ne prenehajo meriti na metre demokracije onih dežel, ki so svojo demokratičnost večkratno dokazale v svoji junaški in predani borbi proti fašizmu, kakor vsak dan kažejo dogodki po svetu, lahko z mnogo več razlogi vzelo v roke takrat, kadar gre za "demokracijo" številnih današnjih poklenih zagovornikov "demokracije".

Kam vodi taka razprava in kakšno je njeno pravo bistvo, je pred kratkim najbolje odkril gosp. Churchill. Vsekakor je naredil medvedjo uslugo vsem lažnim in polovičarskim demokratom, ki dajejo lekcije o demokraciji, ko je glasno in jasno rekel, da ne gre za demokracijo, ampak enostavno za vojno kapitalističnih držav proti Sovjetski zvezi in državam Vzhodne Evrope. Kakor Metternich v pričetku 19. stoletja, ki se je zbal idej francoske revolucije, poziva danes gosp. Churchill vse reakcionarne sile po svetu v "sveto alianso" in na križarsko vojno proti naprednim silam na svetu. Zgodovina nam priča, da so še vsi Metternichi propadli, in ni razlogov za prepričanje, da ima g. Churchill več upanja v uspeh. (Burno in dolgotrajno odobravanje).

Ako je naloga vseh vlad zavezniških držav, da utrdijo mir po svetu, — in brez dvoma je med njimi prav taka osnovna naloga — potem je čas, da tako razpravljanje preneha in da se svet, ki je toliko pretrpel za časa komaj minile vojne, prebistvo ne strši z novo vojno in vsakovrstnimi atomskimi bombami. Prepričani smo, da so po vseh državah vsi razlogi, da se mir resnično utrdi in da se čimprej odstranijo posledice vojne v odnosih med narodi. Pri tem delu morajo zavezniški narodi sodelovati z medsebojnim razumevanjem interesov in potreb in z namenom, da sedaj, v teh časih odstranijo tako sporna vprašanja in področja, zaradi katerih bi lahko kasneje prišlo do nemira in nesporazumov med zavezniškimi narodi.

Z veliko pozornostjo in pričakovanjem spremljamo priprave za mirovno konferenco. Iz prve svetovne vojne je Jugoslavija izšla kot mlada država, ki se je z enim delom šele komaj osvobodila izpod turškega in avstroogrskega jarma; bila je zelo oslajena in veliki deli jugoslovanskega ozemlja, ki so kompaktno naseljeni z jugoslovanskim življenjem, so osta-

ni, ki smo se od blizu v krvavi borbi proti Mussolinijevemu fašizmu in Hitlerizmu spoznali z junaškimi italijanskimi borci iz Trsta, Pulja in drugih krajev Julijske krajine, ko so se ti borili z nami proti skupnemu sovražniku, lahko samo rečemo, da so to mnogo boljše Italijani kakor oni italijanski šovinisti, ki so do zadnjega trenutka služili Mussoliniju in ki danes nazivajo izdajalce one, ki so razsvetlili obraz italijanskega naroda. (Živahno odobravanje in ploskanje). Ako je danes večina tržaških Italijanov za Jugoslavijo, potem so oni za tako rešitev prav zaradi tega, ker so dobri Italijani, ker znajo ceniti resnično svobodo, ker dobro razumejo, da poimeni Trst v novi Jugoslaviji dokončno dosego miru in bratstvu med Slovani in Italijani na tem področju, na katerem je stoletja vladal žandarski teror in na katerem se je ljudstvo stoletja neudrudno in krvavo borilo za svobodo, kakršno je hotelo doseči in kakršno je končno v tej vojni s svojo vstajo proti fašističnim zatiralcem doseglo. (Burno odobravanje in ploskanje).

Vsekakor to ni edino vprašanje, ki nas zanima v zvezi z mirovno

konferenco.

Dotaknil sem se samo onih vprašanj, ki so sedaj najbolj aktualna. Vendar pa jugoslovanska vlada z isto pozornostjo izvaja priprave tudi za reševanje ostalih vprašanj, ki bodo prišla na dnevni red mirovne konference. Zlasti važno je v zvezi s tem za nas vprašanje reparacij. Naša dežela je preveč opustošena, da bi lahko izpremenili stališče, ki ga je naša vlada že izrazila in ki vam je znan.

Ako ob koncu pogledamo na dosežene rezultate, potem mora vsakomur postati jasno, da takih uspehov ne bi mogla doseči nobena oblast, ki se ne bi opirala na večino ljudskih množic. Vsi ti rezultati so plod enodušnega napora našega ljudstva pod vodstvom njegove ljudske vlade. To pa je dejstvo, ki nam daje popolno gotovost, da bomo lahko izvršili tudi te naloge, ki smo si jih postavili za to leto". (Burno in dolgotrajno ploskanje).

Po ekspoziciji podpredsednika Kardelja sta govorila predsednik ljudske republike Srbije Blagoje Nešković in predsednik vlade Ljudske republike Hrvatske Vladimir Bakarić.

PISMO IZ HINJ PRI ŽUŽEMBERKU

Prosím, da priobčite to pismo v Edinosti, ker je zelo zanimivo in odkriva vse grozote katere je moral naš narod prestati v tej strašni vojni. Zatoraj je naša dolžnost še nadalje pomagati kar največ mogoče, našemu narodu v stari domovini.

Pismo nam bo tudi za vzgled vsem onim kateri še danes ne verjamejo, da pride vsaka darovna stvar na svoje mesto. V letu 1944 ko smo zbirali staro obleko, smo tudi pri nas zbrali precej ponošene obleke. Moja žena je v par sukenj zašila, sukanec in listek s pripombo, naj prejemnik te suknje piše na naš naslov. In prejeli smo pismo, katero bo gotovo zanimalo ljudi posebno one iz Žužembarskega okraja.

Albin Poljanec
Lachine, Montreal, Que.

Pismo se glasi:

Dragi prijatelji!

V mojem revnem pisanju Vas prav srčno lepo pozdravim. Sporočilo vam, da sem jaz dobila vaš darovni "montelj" (ženska suknja) in se lepo zahvalim zanj. Našla sem tudi pismo, a če ne bi bilo zraven, šivank ne bi našla.

Dragi moji, vaši želji ne morem ustreči. Nič ne vem o vaših sorodnikih, ker sem oddaljena in mi ni nič poznano. Jaz, moje sestrice in brat, revni očka se že 9 mesecev stiskamo v ruševinah, bolni in vsega pomanjkanju.

Najhujše je pa ker so v svoji mirni lastni hiši ubiti naša najljubša mamica. Ko bi bili pri nas naša draga mama, pa bi lažje pre-

vrnili, boste gotovo v stari domovini našli novo življenje. Če pa ostanete tam, pa nikdar ne me najte svojega mišljenja, da je Timalo čitatelje posebno one iz Prekmurja. Pismo se glasi:

Draga Kata!

Saj si lahko misliš s kakšnim veseljem sem bral vrstice, ki so bile napisane tako daleč od domovine, ki je v teh štirih letih prestala res težke preiskušnje. Mnogo trpljenja je bilo pri nas, mnogo prelivanja krvi, toda zdaj je pri nas svoboda in lepše življenje. Nekeč smo se morali vedno in vedno znova boriti proti reakciji pred vojno, toda zdaj je ta reakcija zelo slaba. Vsi, ki smo se nekoč zbirali v Trnju pri Glavačevi materi in pri debelem "Basu", smo se oddolžili svoji domovini, toda žal nekateri s smrtjo. Tvoj brat šef je doma, živ. Bil pa je vsa leta v internaciji po Madžarskem. Za Martina še zdaj ne vemo, ali je živ ali mrtvev kajti od njega ni slišati nobenega glasu. Vsi drugi doma pri vas pa so živi in zdravi. Kranjec Naci je mrtvev, Cvetko Ignac je mrtvev, Vukov Joško je mrtvev. — Res najboljši fantje so padli.

Bili so tu pri nas res grozni časi. Kri je tekla takorekč v potokih. Toda borbo smo vzdržali in v čast nam je, da se od nas uče vsi svobodoljubni narodi borbe proti nasilju. Kadar boš kje na sestanku prišla skupaj z Amerikanskimi Slovenci, povej njim, da tu v stari domovini raste nov rod prepojen z eno samo trdno voljo, ne izgubiti nikdar več svobode. Z veseljem slišimo, da ste vi v Ameriki razumeli našo borbo, da ste razložili že v početku vlogo izdajcev pri nas. Če se boste kdaj

našli našo revščino. Čeprav smo uničeni popolnoma.

Poprej smo imeli 6 glav živine, 15 ovac in 3 prašice, sedaj pa eno kokoš. Težko je naše življenje. Našo ljubo mamico je ubila granata. Odšla ji je levo nogo in ranila v trebuh. Pomoči ni bilo nobene, ker ni bilo ni ljudi, ker je vse bežalo. Moji brat Stanko je bil zraven mamice, tudi v levo roko ranjen, kjer so ga dobili Nemci in odpeljali v Ljubljano. Zdaj je doma, ali roka je poškodovana. Hudo je življenje, našega življenja je nemogoče popisati, tudi če bi vam pisal cele čimpoje.

Iz Amerike povprašujejo, če je res tako uničeno, kakor pišejo časopisi "oversis". Še pre malo pišejo. Z tresočo roko in z solznimi očmi, pišem in prav lepo prošim, vse dobrosrčne ljudi, ker od vas pričakujemo pomoči. Prosimo pomagajte nam. Pošljite če le še kaj morete, smo nagi in bosi in brez denarja.

Prosite tudi druge, naj dajo kar morejo. Nam bo vse prav. Zdaj ležimo na goli slami. Usmilite se nas bomo za vas molili in za vse dobrotnike.

Ko je Kristu hodil po svetu, so čakali bolniki in klicali: "Sin Davidov usmili se nas in uslišani so bili.

Sedaj tudi mi prosimo dobrih ljudi usmiliti se nas. Odpri srce, odpri roke, olajšaj nam gorje. Za gotovo upamo, da nam boste dali kar boste mogli milodarov.

Sedaj vas lepo pozdravlja oče 6 otrok (imena otrok)

Lube Jože, Vrh št. 12 Hinje Žužemberk.

PISMO IZ PREKMURJA

Naslednje pismo je dobila Katarina Fojs in družina od Ferdo Godina kateri je narodni poslanec za Prekmurje in bo gotovo zanimalo čitatelje posebno one iz Prekmurja. Pismo se glasi:

Draga Kata!

Saj si lahko misliš s kakšnim veseljem sem bral vrstice, ki so bile napisane tako daleč od domovine, ki je v teh štirih letih prestala res težke preiskušnje. Mnogo trpljenja je bilo pri nas, mnogo prelivanja krvi, toda zdaj je pri nas svoboda in lepše življenje. Nekeč smo se morali vedno in vedno znova boriti proti reakciji pred vojno, toda zdaj je ta reakcija zelo slaba. Vsi, ki smo se nekoč zbirali v Trnju pri Glavačevi materi in pri debelem "Basu", smo se oddolžili svoji domovini, toda žal nekateri s smrtjo. Tvoj brat šef je doma, živ. Bil pa je vsa leta v internaciji po Madžarskem. Za Martina še zdaj ne vemo, ali je živ ali mrtvev kajti od njega ni slišati nobenega glasu. Vsi drugi doma pri vas pa so živi in zdravi. Kranjec Naci je mrtvev, Cvetko Ignac je mrtvev, Vukov Joško je mrtvev. — Res najboljši fantje so padli.

Bili so tu pri nas res grozni časi. Kri je tekla takorekč v potokih. Toda borbo smo vzdržali in v čast nam je, da se od nas uče vsi svobodoljubni narodi borbe proti nasilju. Kadar boš kje na sestanku prišla skupaj z Amerikanskimi Slovenci, povej njim, da tu v stari domovini raste nov rod prepojen z eno samo trdno voljo, ne izgubiti nikdar več svobode. Z veseljem slišimo, da ste vi v Ameriki razumeli našo borbo, da ste razložili že v početku vlogo izdajcev pri nas. Če se boste kdaj

našli našo revščino. Čeprav smo uničeni popolnoma.

Poprej smo imeli 6 glav živine, 15 ovac in 3 prašice, sedaj pa eno kokoš. Težko je naše življenje. Našo ljubo mamico je ubila granata. Odšla ji je levo nogo in ranila v trebuh. Pomoči ni bilo nobene, ker ni bilo ni ljudi, ker je vse bežalo. Moji brat Stanko je bil zraven mamice, tudi v levo roko ranjen, kjer so ga dobili Nemci in odpeljali v Ljubljano. Zdaj je doma, ali roka je poškodovana. Hudo je življenje, našega življenja je nemogoče popisati, tudi če bi vam pisal cele čimpoje.

Iz Amerike povprašujejo, če je res tako uničeno, kakor pišejo časopisi "oversis". Še pre malo pišejo. Z tresočo roko in z solznimi očmi, pišem in prav lepo prošim, vse dobrosrčne ljudi, ker od vas pričakujemo pomoči. Prosimo pomagajte nam. Pošljite če le še kaj morete, smo nagi in bosi in brez denarja.

Prosite tudi druge, naj dajo kar morejo. Nam bo vse prav. Zdaj ležimo na goli slami. Usmilite se nas bomo za vas molili in za vse dobrotnike.

Ko je Kristu hodil po svetu, so čakali bolniki in klicali: "Sin Davidov usmili se nas in uslišani so bili.

Sedaj tudi mi prosimo dobrih ljudi usmiliti se nas. Odpri srce, odpri roke, olajšaj nam gorje. Za gotovo upamo, da nam boste dali kar boste mogli milodarov.

Sedaj vas lepo pozdravlja oče 6 otrok (imena otrok)

Lube Jože, Vrh št. 12 Hinje Žužemberk.

PISMO IZ PREKMURJA

Naslednje pismo je dobila Katarina Fojs in